Turkish Studies

Volume 14 Issue 7, 2019, p. 3597-3613

DOI: 10.29228/TurkishStudies.37834

ISSN: 1308-2140

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 26.09.019

✓ Accepted/Kabul: 20.12.2019

📅 Report Dates/Rapor Tarihleri: Referee 1 (23.10.2019)-Referee 2 (02.12.2019)

This article was checked by iThenticate.

ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE OKUL-AİLE İŞBİRLİĞİNİN OKUL ORTAMINA YARARLARI

Sait AKBAŞLI* - Okan DİŞ**

ÖZ

Bu araştırma ile sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, okul aile işbirliğinin yararlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Görüşme formlarından elde edilen veriler betimsel analiz yöntemine göre analiz edilerek çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, tema ve alt temalar şeklinde organize edilerek sunulmuştur. Araştırmanın çalışma grubu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Erzurum merkez ilçelerinde görevli 39 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre; okul aile işbirliğinin öğrenciye yararlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin genel olarak; öğrencinin güven duygusunu artırdığı, öğrenci gelişimine katkı sağladığı ve öğrencinin tutarlı davranışlar sergilemelerine zemin hazırladığı yönünde olduğu görülmektedir. Okul aile işbirliğinin okula yararlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin genel olarak; okula finansman kaynağı sağladığı, okuldaki disiplin sorunlarını azalttığı, okulun itibarını artırdığı ve okulun ihtiyaçlarının giderildiği yönünde olduğu görülmektedir. Okul aile işbirliğinin öğretmene yararlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin genel olarak; öğretmenin motivasyonunu artırdığı, işlerini kolaylaştırdığı, öğrenmeyi olumlu yönde etkilediği ve öğrenciyi takip etme fırsatı sağladığı yönünde olduğu görülmektedir. Okul aile işbirliğinin veliye yararlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin genel olarak; velinin okula etkin katılımını sağladığı, okula karşı ilgisini artırdığı, velinin amaçlar doğrultusunda güdülendiği ve okula karşı güven duygusunu geliştirdiği yönünde olduğu görülmektedir. Okul aile işbirliğinin topluma yararlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin genel olarak; kendini tanıyan nesillerin yetiştiği, toplumsal birliği sağladığı, kültür seviyesini artırdığı ve daha üretken nesillerin yetişmesine katkı sağladığı yönünde olduğu görülmektedir.

* Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, E-posta: sakbasli@gmail.com

** Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, E-posta: okandis25@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Okul, aile, okul aile işbirliği, okula veli katılımı, okul yönetimi,

BENEFITS OF SCHOOL-FAMILY COLLABORATION TO SCHOOL ENVIRONMENT ACCORDING TO TEACHERS' OPINIONS

ABSTRACT

The aim of this research was to determine the benefits of school-family cooperation according to the opinions of the classroom teachers. In this research, a case study, which is one of the qualitative research designs, was used. The data obtained from the interview forms were analyzed and analyzed according to the descriptive analysis method. The findings of the research were presented and organized as themes and sub-themes. The study group consisted of 39 teachers working in the central districts of Erzurum in the 2019-2020 academic year. According to the results of the research; teacher opinions about the benefits of school-family cooperation to students in general; It is seen that it increases students' confidence, contributes to student development and prepares the ground for students to exhibit consistent behaviours. Teachers' opinions about the benefits of school-family cooperation to the school in general; it provides funding to the school, reduces disciplinary problems in the school, increases the reputation of the school and meets the needs of the school. Teachers' opinions about the benefits of school-family cooperation to teachers in general; it increases the motivation of the teacher, facilitates their work, positively affects the learning and provides the opportunity to follow the student. Teachers' opinions about the benefits of parent-teacher cooperation in general; It is seen that it provides active participation of the parents to the school, increases the interest towards the school, motivates the parents for the purposes and develops a sense of trust towards the school. Teachers' opinions about the benefits of school-family cooperation to society in general; it is seen that the generations that know themselves grow, provide social unity, increase the level of culture and contribute to the development of more productive generations

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

It is known that education, which is generally defined as the process of changing behaviour in individuals, occurs with the history of humanity and is still carried out in every society regardless of the level of civilization. Societies have developed various institutions in order to sustain their social life and schools have emerged as a result of the institutionalization of education. In this sense, the school is defined as a social institution responsible for the education of the individual. The school is able to fulfil its responsibilities in a system in which the elements that make up it works in full coordination. Therefore, the school should be developed and all interested parties should participate in the

education process (Gökçe, 2000). The education of the individual starts first in the family; then the game enlarges with the start of the environment and school, continues to co-operate with interactions in mass media, peer groups and economic institutions, and thus the circle of social interaction of the individual gradually expands. In today's world where information is constantly increasing, rapidly spreading and sharing, and information technologies are developing, educational institutions have to create new structures by being affected by change and development like all institutions in the society. Family and educational institutions that can realize this change according to the objectives will have distinguished members of the society. For this reason, the school management, who want to achieve success in education and training, should be important to the relationship between parents and teachers in order to be able to make both parents as well as teachers (Akbaşlı and Kavak, 2008). Schools are social open systems. The fact that the school receives the input from the society in which it lives and aims to realize its aims and presents this input to the society as output after processing, gives it an open system feature. In this sense, it may be a more accurate approach to think and address schools together with society (Aydın, 2004). Mother and father affect their children directly or indirectly. Therefore, just as the mother and father behaviours in the family have to be consistent, the teacher and family behaviours must be consistent. The positive behaviour gained by the teacher to the student can be easily disrupted by the family. Parents' attitudes and behaviours as students' teachers at home are very important for students (Hollingsworth and Hoover, 1999). It is necessary to create suitable environments for children to learn effectively. Here the school and the family should act in a joint effort. First of all, education started with mother and father and continues at school. Therefore, the child's experiences in the home environment will have an impact on their success in school. For this reason, the family environment of the child should be prepared in accordance with the development of the child. Therefore, it is important to establish cooperation and effective communication between the school and the family (Burns, Roe and Ross, 1992).

Method

In this study, a case study, which is one of the qualitative research designs, was used. Qualitative research is defined as a type of research in which qualitative data collection methods such as observation, interview and document analysis are used, and a qualitative process is carried out to present perceptions and events in a realistic and holistic way in the natural environment (Yıldırım & Şimşek, 2011). In this study, it was tried to put forward the benefits of school-family cooperation based on teachers' opinions. The study group of the study consisted of 39 teachers (21 class teachers and 18 branches/ branch teachers) working in Erzurum central districts in the 2019-2020 academic year. The study group of the research was determined by maximum sampling method. In the sampling in which maximum diversity can be provided, the study is carried out on these situations by identifying different similar situations within the universe (Büyüköztürk, Kılıç, Akgün, Karadeniz and Demirel, 2008). Within the scope of the research, the schools where teachers work were visited and interviews were conducted with teachers on the basis of

volunteering principle. Some of the teachers' demographic characteristics were as follows: 24 of the interviewed teachers were male and 15 were female. In terms of professional seniority, 8 of the participants have a seniority of 6-10 years, 12 of them have a seniority of 11-15 years and 19 of them have seniority of 16 years or more. The data of the study was collected with the "Semi-Structured Interview Form geliştiril developed by the researcher. The interview form, which was used to collect data in the research, took its final form after being presented to the opinions of field experts who work on school family cooperation issues in different universities in terms of clarity and clarity. Before the interview, teachers were informed in detail about the purpose and importance of the study. Twenty-minute interviews conducted on the basis of volunteering were conducted when teachers were available. During the interviews, probe questions and interviews were detailed in the relevant places. The answers given during the interview were recorded in the interview forms. The data obtained from the interview forms were analyzed and analyzed according to the descriptive analysis method. The findings of the research were presented and organized as themes and sub-themes. In the process of creating sub-themes according to the data obtained from the research, the researchers read all the forms separately and they combined the items determined by the participants regarding the benefits of school-family cooperation under certain headings and formed sub-themes. Later, the researchers came together and reached a consensus by discussing the views they evaluated under different themes. The reliability of the study was determined by the formula "Reliability = Consensus / (Consensus + Disagreement) x 100, (Miles and Huberman, 1994; cited in Yılmaz and Altinkurt, 2011). The reliability rate among the researchers was 81%. In order to reflect the opinions of the teachers, direct quotations were made from the expressions they stated. On the other hand, when interpreting the findings, the names of the preservice teachers were not included as an ethical requirement; O-1, O-2 representing teacher candidates. codes are preferred.

Results, Discussion and Conclusion

The views of teachers about the benefits of school-family cooperation to the students are generally; It increases the student's sense of trust, contributes to the development of students and increases the academic achievement of the students. Through family engagement, parents have confidence in the school and teacher, have the opportunity to observe the communication between their children's friends, and exchange information with the class teacher and other parents. By showing the special interest and skills gained in the activities organized in schools, parents enable positive developments in their children's motivation and attitudes and develop a moderate and positive attitude towards school (Zembat and Haktanır, 2005). Family participation and school family cooperation in school activities have a positive effect on students' success (Akbaşlı and Kavak, 2007; Griffith, 1996). Teachers' opinions about the benefits of school-family cooperation to the school in general; it provides funding to the school, reduces disciplinary problems in the school and increases the reputation of the school. There should be cooperation between the teacher-child and the teacher-parent as well as the cooperation within the family. In addition, the school, where education and training activities take place, should be in cooperation and

relationship with the most important social institution, the family. Because the school's ability to fully perform its educational tasks is related to maintaining a strong relationship with the environment. When a family is neglected, cooperation with other social institutions has no meaning (Kazak, 1998). Teachers' opinions about the benefits of school-family cooperation to teachers in general; it increases the motivation of teachers, facilitates their work and affects learning positively. Teachers' opinions about the benefits of parent-teacher cooperation in general; It is seen that it provides active participation of the parents to the school, increases the interest towards the school and motivates the parents for the purposes. The school and the teacher have a great influence on the child's development. It has to be in cooperation with the parents and teachers who have the greatest effect on being a healthy individual in every aspect and family participation studies should be conducted (Doğan, 2018). Teachers' opinions about the benefits of school-family cooperation to society in general; it is seen that the generations that know themselves grow, provide social unity and increase the level of culture.

Keywords: School, family, school family cooperation, parent participation in school, school management

Giriş

Genelde bireylerde davranış değiştirme süreci olarak tanımlanan eğitimin insanlık tarihi ile birlikte ortaya çıktığı ve günümüzde de uygarlık düzeyi ne olursa olsun her toplumda sürdürüldüğü bilinmektedir. Toplumlar sosyal yaşamını sürdürebilmek amacıyla çeşitli kurumlar geliştirmişler, eğitimin kurumsallaşması sonucu da okullar ortaya çıkmıştır. Bu anlamda okul, bireyin eğitiminden sorumlu sosyal bir kurum olarak nitelendirilmektedir. Okul, görev sorumluluğunu, kendisini oluşturan öğelerin tam bir koordinasyonla çalıştıkları bir düzende yerine getirebilmektedir. Bu nedenle okulun geliştirilmesi ve tüm ilgililerin eğitim sürecine katılması gerekir (Gökçe, 2000). Bireyin eğitimi, ilk olarak ailede başlar; daha sonra oyun çevresi, okul, kitle iletişim araçları, akran grupları ve ekonomik kurumlardaki etkileşimlerle işbirliği içinde devam eder ve böylece bireyin sosyal etkileşim çemberi giderek genişler. Özellikle bilginin sürekli arttığı, hızla yayılıp paylaşıldığı, bilgi teknolojilerinin geliştiği günümüzde, eğitim kurumları toplumdaki tüm kurumlar gibi değişim ve gelişimden etkilenerek yeni yapılanmalar oluşturmak durumunda kalmaktadır. Bu değişimi amaçlara göre gerçekleştirebilen aile ve eğitim kurumları toplumun seçkin bireylerine sahip olabileceklerdir. Bu nedenle eğitim-öğretimde başarıya ulaşmak isteyen okul yönetimi, uygulanacak olan programda öğretmen kadar anne babaları da katılımcı hale getirebilmek için, anne-baba ve öğretmen ilişkisine önem vermelidir (Akbaşlı ve Kavak, 2008).

Okullar toplumsal açık sistemlerdir. Okulun girdisini içinde yaşadığı ve amaçlarını gerçekleştirmek üzere kurulduğu toplumdan alması ve bu girdiyi işledikten sonra yine topluma çıktı olarak sunması ona açık sistem özelliği kazandırır. Bu anlamda okulları toplumla birlikte düşünmek ve ele almak daha doğru bir yaklaşım olabilir (Aydın, 2004). Anne ve baba çocuklarını doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedirler. Bu nedenle aile içinde anne ve baba davranışları nasıl tutarlı olmak zorunda ise aynı şekilde öğretmen ve aile davranışları da tutarlı olmak zorundadır. Öğretmen tarafından öğrenciye kazandırılan olumlu bir davranış aile tarafından kolay şekilde bozulabilir. Öğrencilerin evdeki öğretmenleri olarak velilerin tutum ve davranışları öğrenciler açısından oldukça önemlidir (Hollingsworth ve Hoover, 1999). Çocukların etkili öğrenmelerini sağlayacak elverişli ortamların oluşturulması gerekmektedir. Burada okul ve aile ortak bir çaba içerisinde hareket etmelidir. Öncelikle anne ve baba ile başlayan eğitim sonrasında okulda devam etmektedir. Bu

nedenle çocuğun ev ortamındaki deneyimleri, yaşantıları okuldaki başarısı üzerinde etkili olacaktır. Bu nedenle çocuğun aile ortamı çocuğun gelişimine uygun olacak şekilde hazırlanmalıdır. Bunun için okul ile aile arasında işbirliğinin sağlanması ve etkili iletişimin kurulması önemlidir (Burns, Roe ve Ross, 1992). Çocuğun eğitim ve öğretiminde istenilen başarılar sonuca ulaşabilmek için, her şeyden önce okul ile ailenin iş birliği yapması gerekmektedir. Tek taraflı çalışmalar, çocukları istenilen hedefe götürmemektedir. Çünkü, öğrenciler zamanının bir kısmını okulda, büyük bir kısmını ise okul dışında geçirmektedirler. Öğrencinin okul dışında daha çok zaman geçirdiği göz önüne alınırsa, aile çevresinin çocuğun hayatı üzerinde ne kadar etkili olduğu meydana çıkacaktır. Günümüzde aileler, okulların yardımı olmaksızın çocuklarını eğitemeyecekleri gibi, okullar da, ailelerle iş birliği yapmaksızın öğrencilerini gerektiği şekilde yetiştiremezler (Kıncal, 1991). Eğitim örgütlerinin işlevlerini hedeflenen yönde gerçekleştirebilmeleri için, hizmet sundukları taraflarla etkileşim çabaları içinde bulunmaları zorunludur. Bu nedenle okul yöneticileri açısından, öğrenci aileleriyle demokratik esaslara uygun ilişkilerin kurulup sürdürülmesi, zorunlu olarak gerçekleştirilmesi gereken yönetsel bir etkinlikler bütünüdür. Aileden başlatılması gereken ve eğitimin etkililiğini artıran bu etkinlikler, aynı zamanda önemli bir örgütsel iletişim sürecidir (Özbaş ve Badavan, 2009). Okul aile birlikleri değişen süreç ile birlikte eğitim etkinliklerinin düzenlenmesi ve geliştirilmesinde daha etkin bir rol üstlenmiştir. Öğrenci velilerinin okullardaki etkinliklere katılımı etkili bir eğitimin önünü açacaktır. Ayrıca velilerin, öğrencinin okul dışındaki gelişimleriyle daha bilinçli ve kontrollü ilgilenmeleri sağlanabilecektir (Özdemir, 2018). Eğitim örgütlerinin işlevlerini ; yeterince karşılayabilmeleri, öncelikle ailelerle etkili işbirliği ve dayanışma içinde bulunmalarına bağlıdır. Eğitim sürecinde, ailenin öğrenciye etki edebilecek her türlü özelliğinin; özenle dikkate alınıp olumluya yönlendirilmesi zorunludur. Bu anlamda, özellikle olumsuz aile özellikleriyle çevresel koşullara sahip öğrencilerin; okul-aile memnuniyeti kapsamında daha fazla dikkate alınması gerekir (Holmes-Smith, 2006).

Ailelerin okulda eğitim öğretim ve yönetim faaliyetlerine katılmasının nedenleri şu şekilde sıralanmaktadır (Chan ve Chui, 1997):

1. Çocukların ilk eğiticileri olarak ailelerin okuldaki faaliyetlere katılması gereklidir.
2. Okul aile işbirliği sayesinde öğrencinin okuldaki başarısı artacaktır.
3. Veliler sorumluluklarının bilincinde olmalı ve çocuklarıyla ilgilenmelidir.
4. Velilerin katılımı okul yönetimini demokratikleştirme sürecinin bir parçasıdır.

Ailelerin okul yönetiminde temel bir öge haline gelmesi onların hakkı ve demokratik toplumun bir gereğidir. Veli katılımı artık okul etkililiğinin en önemli göstergelerinden biri olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Okulda gerçekleştirilen eğitim öğretim faaliyetlerine ve okul yönetimine aile katılımının artması, toplumun desteğini ve memnuniyetini artırma imkanı ortaya çıkaracağı gibi; okulun topluma karşı açıklığını, şeffaflığını ve hesap verebilirliğini artırma fırsatı da oluşturacaktır (Çalık, 2007). Dolayısıyla, öğretmenlerin öğrencileriyle bütünleşmeleri ve etkili bir biçimde eğitim öğretimin yapılabilmesi için okul paydaşları ile ilişki kurmaları gerekir (Calderhead, 1997). Okul aile birliği gerek yönetim konusunda gerekse denetim konusunda yetkili bir birlik olup okulda yaptırım gücüne sahiptir. Okulda yapılan çalışmaların çevreye duyurulması ve geliştirilmesindeki etkisi, öğrencilerin okul dışı yaşantılarının izlenmesi ve gerekli önlemlerin alınmasında ailelerle işbirliği yapma konusunda etkisi yadsınamaz bir gerçektir (Tuzcuoğlu, 2007). Okullar zaman zaman bazı problemlerle karşı karşıya kalmaktadır. Söz konusu problemlerin etkili bir şekilde çözümü için okul ve toplum arasında işbirliği olmalıdır (Glow ve Sperhac, 2003). Bu anlamda, eğitimin okullarda daha kaliteli sunulması için öğretmenler, okul yöneticileri, aileler ve toplumun, birlikte çalışmasının gerekli olduğu söylenebilir (Sanders, 2004). Okul ile aileler arasındaki sorunların özünde bu iki paydaşın birbirinden uzak olması ve yeterli etkileşimi gerçekleştirememesi vardır. Okul aile ilişkileri gelişirse okul ve aile arasındaki sorunları

çoğu kendiliğinden ortadan kalkacak niteliktedir. Bu anlamda okul yöneticileri ve öğretmenlerin velilerle ilişkiler konusunda bilgilendirilmesi gerekirken, velilerin de okula nasıl katkı sağlayabilecekleri konusunda isteklendirilmesi ve bilgi sahibi olması gerekmektedir (Çalık, 2007).

Okullar yapıları gereği sosyal örgütlerdir ve içinde bulunduğu toplumdan soyutlanamazlar. Sosyal örgütler olan okullarda en önemli yaşamsal faaliyetlerden biri de örgütsel iletişimidir. Okul paydaşları arasında koordinasyonun sağlanması açısından iletişim zorunludur. Etkili iletişim sayesinde amaçların daha etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi mümkündür (Tourish ve Hargie, 1998). Velilerin okula yönelik mevcut ilgi durumunu veya olması gereken boyutunu incelemeden önce, anne-baba-çocuk iletişiminin anlamı ve önemi üzerinde durmak gerekmektedir. Okula devam eden öğrenci velilerinin, okula yönelik ilgi yetersizliği söz konusu ise bu durum, velilerin, daha önceki dönemlerde çocuklarıyla sağlıklı bir iletişim kuramadıklarıyla açıklanabilir (Aslanargun, 2007). Çocuğun okulda geçirdiği zaman, ailesi ve çevresiyle geçirdiği zamana göre kısa olduğu için okul öğretmenlerinin aile tarafından desteklenmesi, çocuğun okul başarısı ve kişisel gelişimi için önem taşımaktadır. Çocuklarına evde destekleyici bir eğitim ortamı sağlayan aileler, sosyoekonomik durumları yetersiz olsa dahi çocuklarının okul başarısına olumlu yönde etkide bulunurlar (Tutkun ve Köksal, 2000). Anne-baba ve öğretmenlerin, çocuklara uygun bir öğrenme ortamı yaratabilmek için ortak bir çaba göstermesi ve okuldaki öğrenme girişimlerine destek sağlaması öğretmenin sınıf içi uygulamalarda daha başarılı olmasını sağlar (Burns, Roe ve Ross, 1992).

Okul aile işbirliği açısından önemli etkenlerden biri de okul yöneticileridir. Okul yöneticileri tutum ve davranışları ile etkili bir okul oluşturabilirler. Etkili okulda veli yönünden aşağıdaki özelliklerin bulunması gerekliliğinden söz edilebilir (Şişman ve Turan, 2004):

1. Okulla aile arasında çift yönlü iletişim ve işbirliği vardır.
2. Okul, okul toplumunu üyelerinin her türlü önerilerine açıktır.
3. Veliler okul ve öğretmenleri sürekli ziyaret ederler.
4. Veliler, yönetici ve öğretmenlerle rahatlıkla görüşebilir.
5. Veliler, okulla ilgili öneri ve şikâyetlerini rahatlıkla iletebilir.
6. Veliler okulla ilgili kararlara katılabilir.
7. Okul dışı çevre ve veliler okula maddi-manevi katkıda bulunmaya isteklidir.
8. Veliler kendilerinden neler beklenildiğinin bilinç ve sorumluluğuna sahiptir.
9. Öğrenci disiplin kurulları konusunda aile ile okul arasında bir uzlaşma vardır.
10. Eğitimin amaçları konusunda okulla aile arasında bir uzlaşma vardır.

Aileler öğrencinin eğitiminde okulun yanında en etkili kurumu oluşturmaktadır. Öğrenciyi tanımada, yönlendirmede, yeteneğini ve kapasitesini artırmada mutlaka aileyle iş birliğine gidilmelidir. Bunun için veliler okul aile işbirliği konusunda bilgilendirilmeli, faaliyetlerden haberdar edilmelidir, okula geldiğinde hoş karşılanmalı ve okulun bir üyesi olduğu hissettirilmelidir. Velilere okul dışındaki öğrenme fırsatları, okul personelinin görevleri, ailelerin hak ve sorumlulukları hakkında bilgi verilmelidir. Okulda aileleri kaynaştırmak için etkinlikler düzenlenmeli, ailelerin okul etkinliklerine katılımının önündeki engeller araştırılarak bu engeller ortadan kaldırılmalı, ailelerin görüşlerini öğrenmek için araştırmalar yapılmalı, ailelerin yerel yöneticilerle bağlantı kurmasına yardımcı olmalıdır. Ayrıca okullarda okul aile birliklerinin daha etkili işlemlerini sağlamak amacıyla, söz konusu standartların okullarda uygulanması sağlanmalıdır (Çınkır ve Nayır, 2017).

Eğitim bir bütünselliktir; anne-baba, toplum, okul, öğretmen ve akranlar bu bütünün parçalarıdır ve hepsi birer eğitmendir (Harrison, 2003). Bu doğrultuda bilgiyi keşfetme; kaynağını, anlamını ve yararlılığını soruşturma ve bilgiyi kullanıp ondan bir şey yaratma şansı verilen çocuk, ileride daha rahat hareket etme şansına sahip olacaktır (Çalışkan ve Ayık, 2015). Okul yönetimindeki hizmetleri birbirinden ayrı olarak ele almak ve incelemek doğru olmayacaktır. Başka bir anlatımla, bu ilişkiler öğrenci başarısını da etkileyeceğinden öğretim hizmetleriyle de ilişkilidir. Türkiye’de çoğunlukla okul-aile ilişkileriyle sınırlanan bu çalışmalar, gerçekte toplumsal yapının diğer kurumlarıyla da bağlantılıdır. Eğitim, bireyleri topluma hazırlayan ve onlara toplumun kültürünü kazandıran önemli kurumlardan birisidir. Bunu yaparken içinde yaşadığı toplumla etkileşir, toplumun bireylerini değiştirirken kendisini de yeniler (Bursalıoğlu, 1985).

Anne-babanın çocuk üzerindeki etki alanı oldukça geniştir. Çocuğun aile içerisinde kazandığı değer ve sahip olduğu kimlik; çocuğun gelecekte toplum içerisinde kazanacağı kimliğin, statünün ve değerlerin belirleyicisi olmaktadır (Gordon, 1993). Ailenin okulla ilişkileri; okulla işbirliği yapması, okul süreçlerine katılması ve okula desteği, her ülkede üzerinde önemle durulan konulardan biridir (Şişman 2013). Velilerin okul ile bir araya gelmesini sağlayarak aralarındaki işbirliğini daha dinamik hale getirmek okul aile birliğinin esas amaçları arasındadır. Okul ile veliler arasındaki işbirliği arttıkça okul aile birliği daha işlevsel hale gelmekte netice olarak öğrencilere daha nitelikli eğitim sunulabilir. Bu bağlamda özellikle okulların, veliler ile kuracağı iletişimin kalitesi velilerin okul aile birliğinin etkinliklerine katılımı noktasında oldukça önemlidir (Çalışkan ve Ayık, 2015).

Okullar aynı zamanda eğitimdeki ve sosyal yaşamdaki gelişmeler doğrultusunda, değişen ihtiyaç ve taleplere cevap vermek zorundadır. Okullar değişen ihtiyaçlara cevap verebildiği ölçüde, etkili ve sürekli gelişen örgütler olabilir. Okulun toplumun beklentilerini karşılayabilmesi ve beklentiler doğrultusunda gelişimini sağlayabilmesi de büyük oranda okul-aile işbirliği ve etkileşimi ile ilgilidir. Aileler toplumsal çevrenin gereksinimlerini okul ortamına taşıyan en etkili köprü vazifesini görmektedir. Bu nedenle, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin ailelerden gelen mesajları doğru analiz etmesi ve çıkarımlarda bulunması gerekmektedir (Balkar, 2009). Eğitim sistemi içinde okulların birçok gereksinimleri okul ile ailenin işbirliği ile karşılanmaktadır. Aileler okulların etkisi arttıkça, okul ortamında da amaçlara göre beklenen gelişmeler gözlenebilmektedir. Bu çalışma ile öğretmen görüşlerine göre okul aile birliklerinin eğitim ortamına katkısı amaçlanmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel sürecin izlendiği araştırma türü olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışmada, okul aile işbirliğinin faydaları öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Erzurum merkez ilçelerinde görevli 21 sınıf öğretmeni ve 18 branş/dal öğretmeninden olmak üzere toplamda 39 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örneklem tekniği ile belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme stratejisinde, evrende incelenen problemle ilgili olarak kendi içinde benzeşik farklı durumların belirlenerek çalışmanın bu durumlar üzerinde yapılması sağlanır (Büyüköztürk, Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Araştırma kapsamında öğretmenlerin çalıştıkları okullar ziyaret edilerek öğretmenlerle gönüllülük ilkesine dayalı olarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bazı demografik

özellikleri şöyledir: Görüşme yapılan öğretmenlerin 24'ü erkek, 15'i ise kadındır. Mesleki kıdem bakımından ise katılımcıların 8'i 6-10 yıl, 12'si 11-15 yıl ve 19'u da 16 yıl ve üstü bir kıdeme sahiptir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ile toplanmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan görüşme formu, açıklık ve anlaşılabilirlik açısından alan bilgisi uzmanlarının görüşlerine sunulduktan sonra son şeklini almıştır. Görüşme yapılmadan önce öğretmenlere çalışmanın amacı ve önemi hakkında bilgi verilmiştir. Gönüllülük esas alınarak yapılan görüşmeler öğretmenlerin uygun oldukları zamanlarda yapılmıştır. Görüşmeler esnasında ilgili yerlerde sonda sorular ile görüşmeler detaylandırılmıştır. Görüşme esnasında verilen yanıtlar görüşme formlarına kayıt edilmiştir.

Verilerin Analizi

Görüşme formlarından elde edilen veriler betimsel analiz yöntemine göre analiz edilerek çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, tema ve alt temalar şeklinde organize edilerek sunulmuştur. Araştırmada elde edilen verilere göre alt temaların oluşturulması sürecinde araştırmacılar ayrı ayrı tüm formları okumuşlar ve yine birbirinden bağımsız olarak katılımcıların karşılaştıkları sorunlara ilişkin belirledikleri maddeleri belirli başlıklar altında birleştirmişler ve alt temaları oluşturmuşlardır. Daha sonra bir araya gelen araştırmacılar, farklı temalar altında değerlendirdikleri görüşler üzerinde tartışarak uzlaşıya varmışlardır. Araştırmanın güvenilirliği, “Güvenirlilik = Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100” formülü ile belirlenmiştir (Miles ve Huberman, 1994; akt. Yılmaz ve Altinkurt, 2011). Araştırmacılar arasındaki güvenirlik oranı % 81 olarak bulunmuştur.

Öğretmenlerin görüşlerini yansıtmak için onların belirttiği ifadelerden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Diğer taraftan bulgular üzerinde yorumlar yapılırken etik bir gereklilik olarak öğretmen adaylarının isimlerine yer verilmemiş; öğretmen adaylarını temsilen Ö-1, Ö-2. şeklinde kodların kullanılması tercih edilmiştir.

Bulgular

Öğretmen görüşlerine göre Okul Aile Birliklerinin okullarda gerçekleştirdikleri etkinliklere ve yararına ilişkin bulgular, problem ve alt problemler dikkate alınarak sırayla verilmiştir.

Tablo 1: Okul Aile İşbirliğinin Öğrenciye Yararlarına İlişkin Bulgular

Kodlar	f
Öğrencinin güven duygusunu artırır.	18
Öğrencinin gelişimini hızlandırır.	16
Öğrencinin akademik başarısı artar.	16
Öğrencinin daha tutarlı davranışlar sergilemesine katkı sağlar.	15
Öğrenci kendini güvende hisseder.	14
Öğrenci kendini rahat bir şekilde ifade eder.	13
Öğrencinin yeteneklerinin ortaya çıkarılmasına ve geliştirilmesine katkı sağlar.	13
Öğretmenin çocuğa karşı yaklaşımını olumlu yönde etkiler.	10
Öğrenci kendisine değer verildiğini hisseder.	9
Öğrenci kendisiyle ilgili doğru kararlar alır.	9
Öğrenci paydaşlar arasında sıkışıp kalmaz.	6
Öğrencinin gelecek kaygısı azalır.	5

Öğrenci hakkında daha objektif değerlendirme yapılmasına zemin hazırlar.	5
Öğrenci okula daha istekli gelir.	4
Öğrencinin okula uyumunu kolaylaştırır.	4
Öğrencinin sosyalleşmesine katkı sağlar.	2

Tablo 1 de görüldüğü gibi, çalışmaya katılan öğretmenler okul aile birliğinin okuldaki öğrenciye olan yararlarına ilişkin olarak en fazla “*öğrencilerde güven duygusunu arttırır*” şeklinde ifade edilirken, “*öğrencinin sosyalleşmesine katkı sağlar*” görüşü en az olacak şekilde belirtilmiştir. Bunun nedeni öğrenciler ile okul aile birliği görevlilerinin fazla ilişki içinde olmamaları gösterilebilir. Okul aile birliği etkinliklerinin okuldaki öğrencilere yararına ilişkin olarak bazı öğretmen görüşleri olduğu gibi verilmiştir.

“Okullar, öğrencilerin yeteneklerinin ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi açısından önemli bir yere sahiptir. Bu misyonunu yerine getirirken öğrencileri çok iyi tanıması gerekmektedir. Öğrencilerin tanınması için de aile ile iletişim halinde olunması gerekmektedir” (Ö7). “Öğretmenleri ve ailesi arasında sağlam bir bağın olduğunu gören öğrencilerin okula ve öğretmenlerine bakış açısı olumlu yönde etkilenecektir. Söz konusu durum sayesinde öğrencilerin güven duyguları ve okula bağlılıkları artacaktır” (Ö22). “İlgi beraberinde başarıyı getirir. Öğretmenlerin ve ailelerin ortak hedefler doğrultusunda, işbirliği içinde hareket etmeleri öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkili olacaktır” (Ö4). “Okul ve aile arasında gerçekleştirilen işbirliği sayesinde öğrenciye karşı olan tutum ve davranışlarda bir bütünlük olacaktır. Öğrenci ikilem yaşamayacak ve bu yönde davranış geliştirecektir” (Ö28). “Okulun öğrenciler için cazibe merkezi olması gerekir. Bu nedenle okulun öncelikle fiziki şartlarının öğrencilerin gelişimlerine fırsat sağlayacak biçimde tasarlanması gerekmektedir. Bununla birlikte okul ve aile arasında karşılıklı iletişim ve işbirliği öğrencinin okulu benimsemesine ve okula istekli olarak gitmesine zemin hazırlar. Okulunu benimseyen ve seven öğrenciler zevkle okula gelir” (Ö14). “Her öğrenci özeldir ve ilgi ister. Ailelerin ve öğretmenlerin öğrencilere karşı ilgisi onların kendilerini değerli hissetmeleri açısından önemlidir” (Ö32). “Okul ile aile arasındaki işbirliği sayesinde öğrenciler için samimi bir ortam oluşturulabilir. Bu durum öğrencilerin duygu ve düşüncelerini daha rahat bir şekilde paylaşmalarını kolaylaştırabilir. Kendini ifade eden, istek ve ihtiyaçlarını dile getiren öğrencilerin sosyalleşmeleri daha kolay olacaktır” (Ö15).

Tablo 2: Okul Aile İşbirliğinin Okula Yararlarına İlişkin Bulgular

Kodlar	f
Okula finansman kaynağı sağlar.	24
Okuldaki disiplin sorunlarında azalma olur.	21
Okulun kalitesi ve çevrede gördüğü itibar artar.	19
Okulun ihtiyaçları giderilir.	15
Fiziki şartlar iyileştirilir.	15
Sorunların kısa sürede ve doğru bir şekilde çözümünü kolaylaştırır.	14
Okulun hedeflerine ulaşmasını kolaylaştırır.	12
Okulda düzeni sağlar.	8
Okula karşı olan aitlik duygusu gelişir.	8
Eksikliklerin belirlenmesi ve giderilmesine katkı sağlar.	6
Saygı ve sevgiye dayalı bir okul ortamının oluşumunu sağlar.	3
Okulu yaşam alanı haline getirir.	3
Okul kültürü oluşur.	3
Okulun tanınırlığı artar.	2
Samimi bir okul ikliminin oluşmasına yardımcı olur.	1

Tablo 2 de görüldüğü gibi, çalışmaya katılan öğretmenler okul aile birliğinin okuldaki öğrenme ortamına olan yararlarına ilişkin olarak en fazla “*okulu finansman kaynağı sağlar*” şeklinde ifade edilirken, “*samimi bir okul ikliminin oluşmasına yardımcı olur*” görüşü en az olacak şekilde belirtilmiştir. Bunun nedeni okul aile birliği üyelerinin okuldaki kantin servis sağlayıcıları ve diğer etkinlikler ile finans ihtiyaçlarını karşılamaları gösterilebilir. Okul aile birliği etkinliklerinin okuldaki yararına ilişkin olarak bazı öğretmen görüşleri olduğu gibi verilmiştir.

“Okul aile işbirliği sayesinde okul yönetimi ve öğretmenler ile aileler arasında bir bağ oluşur. Karşılıklı diyaloga giren, fikir alış verişinde bulunan paydaşların birbirlerini yakından tanımaları kaçınılmazdır. Bu durum beraberinde samimi ilişkilerin oluşmasını sağlar. Samimi bir okul iklimi insani ilişkilerin ön planda olduğu, kişilerin birbirlerine değer verdikleri ortam hazırlar” (Ö24). “Okullar maddi manevi ihtiyacı olan örgütlerdir. Bu örgütlerin tüm ihtiyaçlarının devlet kanalıyla karşılanması güçtür. Okul aile birlikleri söz konusu ihtiyaçların belirlenmesi ve giderilmesi konusunda okula yardımcı olabilir. Öğrenci velileri maddi destek vererek ya da ellerinden gelen işleri yaparak okul ihtiyaçlarının giderilmesine önemli katkı sağlayabilir. Bu nedenle okul yönetimi ve öğretmenler velileri yakından tanımalı eksikliklerin giderilmesinde onların desteğini sağlamalıdır” (Ö1). “Bilindiği gibi okullar bulunduğu çevreden insan kaynağını alır onu işler, çıktı olarak toplumun hizmetine sunar. İşte okulların ortaya koyduğu ürünler onların itibarı üzerinde oldukça etkilidir. Okul sadece öğrencisine değil, içinde bulunduğu çevreye de katkı sağlayan örgütlerdir. Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin tutum ve davranışları, öğrencilerin akademik başarıları, yapılan sosyal, sanatsal etkinlikler, spor faaliyetleri vb. okulların itibarını etkileyecektir” (Ö35). “Okul aile işbirliği sayesinde öğrenci, ailesinin takipçisi olduğunu bilir. Böylece öğrenci davranışlarına daha çok dikkat eder. Bu durum okuldaki disiplin sorunlarının azalmasına katkı sağlar” (Ö26). “Okul kültürünü, okulun bulunduğu çevreden bağımsız düşünemeyiz. Açık örgütler olan okulların çevrelerini etkilemesi ve aynı şekilde çevrelerinden etkilenmeleri kaçınılmazdır. Bu nedenle okul aile işbirliği sağlam temeller üzerine kurulu bir okul kültürünün oluşmasında etkili olacaktır” (Ö10). “Okul aile işbirliği sayesinde, okulun fiziki şartlarına yönelik iyileştirmeler yapılabilir. Bu sayede okul daha yaşanabilir hale gelir” (Ö18).

Tablo 3: Okul Aile İşbirliğinin Öğretmene Yararlarına İlişkin Bulgular

Kodlar	f
Öğretmenin motivasyonunu artırır.	21
Öğretmenin yükünü hafifletir.	19
Öğrenmeyi kolaylaştırır.	18
Öğretmene, öğrencilerin okul dışındaki faaliyetlerini takip etme fırsatı sunar.	16
Öğrenci velilerini yakından tanımalarına fırsat sağlar.	16
Öğretmenin etkili ders işlemesine zemin hazırlar.	14
Öğretmene karşı güven artar.	14
Öğretmenin okula bağlılığı artar.	8
Sınıf içi problemler azalır.	7
Öğretmenin iletişim becerilerinin gelişimine katkı sağlar.	5
Öğretmen velilerle empati kurabilir.	5
Zaman tasarrufu sağlar.	3
Öğretmenin saygınlığını artırır.	1
Öğretmenin sorumluluk bilinci artar.	1

Tablo 3 de görüldüğü gibi, çalışmaya katılan öğretmenler okul aile birliğinin okuldaki öğretmene olan yararlarına ilişkin olarak en fazla “*öğretmenin motivasyonunu artırır*” şeklinde ifade edilirken, “*öğretmenin sorumluluk bilinci artar*” görüşü en az olacak şekilde belirtilmiştir. Bunun nedeni okul aile birliği görevlilerinin öğretmene fazla bir iş yükü vermeden okuldaki eğitim

için gerekli harcamaların doğrudan sağlanması olarak belirtilebilir. Okul aile birliği etkinliklerinin öğretmenler için okuldaki yararına ilişkin olarak bazı öğretmen görüşleri olduğu gibi verilmiştir.

“Okul aile işbirliği sınıf içinde yaşanan sorunların azalmasını sağlar. Öğretmenin sınıf yönetimi konusunda daha başarılı olmasına katkı sağlar” (Ö30). “Velilerin etkin katılımı öğrencilerin eksikliklerinin giderilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır. Okul aile işbirliği sayesinde okulla sürekli iletişim halinde olan veliler öğrencilerinin eksikliklerini gidermek için daha çok çaba harcar” (Ö12). “Öğretmen öğrencilerinin öğrenmelerinden sorumludur. Fakat bu sorumluluk aile ile paylaşırsa öğretmenin yükü hafiflemiş olur. Aynı zamanda öğrencilerin de öğrenmeleri kolaylaşır” (Ö9). “Okul aile işbirliğinin temelinde iletişim vardır. Bu nedenle aileler ile sık sık iletişime geçen öğretmenlerin bu konuda kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir” (Ö16). “Veliler öğrencileriyle ilgilendiklerinde, öğretmenler eğitim öğretim sürecinde yalnız olmadıklarını hissederek. Bu durum onların motivasyon düzeylerini artıracaktır” (Ö2). “Öğretmeni yakından tanıyan velilerin öğretmene karşı olan güvenleri artar” (Ö19). “Okul aile işbirliği öğretmenin ve velinin irtibat halinde olmaları açısından önemlidir. Veli öğretmene, öğretmende veliye rahat bir şekilde ulaşabilir. Bu nedenle okul saatleri dışında karşılıklı iletişime geçilebilir. Öğretmen öğrencisini okul dışında da takip edebilir. Öğrencinin ders dışı faaliyetleri hakkında veliden bilgi edinebilir” (Ö37). “Öğretmen veliyi yakından tanır, öğretmeni alanında yeterli bulur ve samimi olduğuna inanır ise öğretmene karşı güveni artar” (Ö13). “Öğretmeni harekete geçiren etmenlerden birisi de öğrenci velileridir. Beklentiler ne kadar fazla olur ise öğretmenin çabası da bu yönde olacaktır. Öğretmen isteklere ve ihtiyaçlara cevap vermek zorunda kalacaktır. Bu durum öğretmenin görev ve sorumluluk bilincinin gelişmesi açısından oldukça önemlidir” (Ö6).

Tablo 4: Okul Aile İşbirliğinin Veliye Yararlarına İlişkin Bulgular

Kodlar	f
Velinin okula etkin katılımını sağlar.	32
Velinin okula karşı ilgisi artar.	21
Veliyi amaçlar doğrultusunda güdüler.	20
Okula karşı güven duygusu artar.	16
Veli kendini değerli hissederek.	13
Empati becerileri gelişir.	10
Veli çocuğunu tanır ve bu doğrultuda ona rehberlik eder.	9
Veliler farklılıkları fark eder.	7
Veliler arası dayanışmayı artırır.	5
Çocuğunun eğitimine katkı sağlar.	6
Veli gerçeklerle yüzleşir.	5
Veliler özeleştiri yapar.	5

Tablo 4 de görüldüğü gibi, çalışmaya katılan öğretmenler okul aile birliğinin okuldaki velilere yönelik yararlarına ilişkin olarak en fazla *“velilerin okula etkin katılımını sağlar”* şeklinde ifade edilirken, *“veliler öz eleştiri yapar”* görüşü en az olacak şekilde belirtilmiştir. Bunun nedeni öğrenci velileri ile okul aile birliği görevlilerinin etkin işbirliği içinde olmamaları gösterilebilir. Okul aile birliği etkinliklerinin velilere faydalarına ilişkin olarak bazı öğretmen görüşleri olduğu gibi verilmiştir.

“Eğitim bir bütündür. Okul yöneticileri, öğretmenler, aileler ortak bir amaç doğrultusunda hareket ederler. Eğitimin odağında öğrenci vardır. Tüm paydaşların ortak amacı öğrencinin istenilen hedefleri kazanmasıdır. Bu nedenle velilere de önemli görevler düşmektedir. Okul aile işbirliği ile velilerin etkin katılımı sağlanabilir. Okulda karar sürecine velilerinde dahil edilmesi onların okula karşı ilgilerini artıracaktır” (Ö25). “Veli, öğrencisinin okuldaki durumunu takip

ederek öğrencisinin eğitim ve öğretimle ilgili yeterliklerini ve eksikliklerini öğrenebilir. Bu doğrultuda öğrencisini doğru biçimde yönlendirebilir. Yetersiz kaldığı durumlarda yine okulun yöneticilerinden, öğretmenlerden ya da rehberlik servisinden bilgi edinerek etkili biçimde öğrencilerine rehber olabilirler” (Ö34). “Okul aile işbirliği sadece aile ile okul yönetimi veya öğretmenler ile değil, aynı zaman diğer velilerle de iletişimi ve işbirliğini sağlar” (Ö39). “Veli okul ile işbirliği içinde olursa var olan durumu görecektir. Böylece daha rasyonel davranabilir” (Ö20). “Veliler genellikle kendilerini ve öğrencilerini hatasız görme eğilimindedirler. Yaşanan sorunlardan genellikle okul yönetimini ve öğretmenleri sorumlu tutarlar. Onların çabalarını bilmezler, görmezler ya da görmezden gelirler. Okul aile işbirliği sayesinde veliler okulda yapılanları, okul çalışanlarının emeklerini görecektir. Bu sayede yeri geldiğinde kendi hatalarını ve eksikliklerini görme şansı olacaktır” (Ö23). “Öğrenciler; bilişsel, duygusal ve psiko-motor becerileri açısından birbirlerinden farklıdır. Akademik anlamda her öğrencinin aynı oranda başarılı olmasını beklemek doğru değildir. Veli öğrencisini tanırsa beklentileri de daha orantılı olacaktır. Bu açıdan okul aile işbirliği önem taşımaktadır” (Ö27).

Tablo 5: Okul Aile İşbirliğinin Topluma Yararlarına İlişkin Bulgular

Kodlar	f
Kendini tanıyan nesiller yetişir.	18
Toplumsal birlik ve beraberlik duygusu gelişir.	16
Kültür seviyesi yüksek bireyler yetişir.	19
Daha üretken nesillerin yetişmesine katkı sağlar.	14
Toplumun eğitime bakışı olumlu yönde değişir.	12
Eğitimin kalitesi artar.	10
Öğrencinin gelişimi toplumun gelişimidir.	8
Eğitim konusunda bilinçli bir toplum oluşur.	5
Kaynaklar daha verimli kullanılır.	5
Karşılıklı sevgi saygı artar.	4
Ahlaklı, anlayışlı, hoşgörülü bireyler topluma kazandırılır.	3
Milli ve manevi değerlere sahip bireyler yetişir.	3
Mutlu bireyler mutlu bir toplumun temelini oluşturur.	1
Toplumsal çatışmayı engeller.	1

Tablo 5 de görüldüğü gibi, çalışmaya katılan öğretmenler okul aile birliğinin topluma yönelik yararlarına ilişkin olarak en fazla “kendini tanıyan nesiller yetişir” şeklinde görüş ifade edilirken, “toplumsal çatışmayı engeller” görüşü en az olacak şekilde belirtilmiştir. Bunun nedeni öğrenciler ile okul aile birliği görevlilerinin toplumun kendi içinden gelmeleri ve yine topluma katılmaları gösterilebilir. Okul aile birliği etkinliklerinin topluma olan yararına ilişkin olarak bazı öğretmen görüşleri olduğu gibi verilmiştir.

“İşbirliği beraberinde anlayış ve hoşgörü getirir. Bu durum topluma yansır” (Ö29). “Okul aile işbirliği öğrencinin gelişimi açısından önemlidir. Toplum sonuç itibarıyla bireylerden oluşur. Bireysel gelişim toplumsal gelişimin öncüsüdür. Birey gelişirse toplum gelişir” (Ö5). “Okul aile işbirliği eğitimin kalitesi üzerinde etkilidir. Kaliteli eğitim sayesinde üreten bireyler yetiştirilebilir” (Ö33). “Eğitim örgütleri tek çatı altında farklı özelliklere sahip bireyleri barındırır. Bu sayede toplumsal birlik ve beraberlik duygusu gelişebilir. Birlik ve beraberlik duygusu toplumsal çatışmanın da önüne geçecektir” (Ö3). “Eğitimin önemine inanan, eğitimin gerekliliğinin farkında olan aileler sayesinde kültür seviyesi yüksek bireyler yetiştirilir” (Ö11). “Okul aile işbirliği sayesinde öğretmenler, yönetim ve aileler arasında sevgi ve saygıya dayalı bir etkileşim olacaktır (Ö 36).” “İşbirliği olduğunda insan kaynaklarının eşgüdümü daha kolay olur. Bu doğrultuda kaynaklar daha verimli bir şekilde kullanılabilir (Ö 8).”

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada öğretmen görüşleri doğrultusunda, okul aile işbirliğinin faydaları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Eğitim örgütleri bireylerin yetiştirilmesinde ve topluma kazandırılmasında görev alan sosyal örgütlerdir. Eğitim örgütleri olan okullar bu görev ve sorumluluklarını yerine getirirken aile ile işbirliği yapmalı ve onları sürecin bir parçası haline getirmelidir. Okul ve aile çocuğun eğitiminden sorumlu iki önemli yapıdır. Bu yapıların iletişim halinde olması öğrencilerin yararına olacaktır. Elbette okul aile işbirliğinin kurulmasında ve başarılı bir şekilde işlevini yerine getirmesinde okul yönetimine ve öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Öğrenci velilerinin güdülenmesinde ve ortak amaçlar doğrultusunda harekete geçirilmesinde okul yönetimi ve öğretmenler veliler ile etkili iletişime geçmelidir.

Okul aile işbirliğinin öğrenciye yararlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin genel olarak; öğrencinin güven duygusunu artırdığı, öğrenci gelişimine katkı sağladığı ve öğrencinin akademik başarısını artırdığı yönünde olduğu görülmektedir. Aile katılım çalışmaları sayesinde ebeveynler okula ve öğretmene güven duyar, çocuklarının arkadaşları arasında olan iletişimi gözlemleme olanağı bulur, sınıf öğretmeni ve diğer ebeveynler ile bilgi alışverişinde bulunabilirler. Ebeveynler okullarda düzenlenen faaliyetlerde kazandığı özel ilgi ve becerilerini göstererek çocuklarının motivasyonunda ve tavırlarında olumlu gelişmelere olanak tanır ve okula karşı ılımlı ve olumlu bir tutum geliştirirler (Zembat ve Haktanır, 2005). Aile katılımının çocuğa katkılardan biri de, çocukların psikolojik gelişimlerinin olumlu yönde desteklemesidir. Bunun yanı sıra kaliteli aile katılım programıyla, sadece psikolojik olarak değil, çocukların bilişsel, dil becerileri, akademik başarıları ve problem çözme yetenekleri olumlu yönde desteklendiği, ayrıca aile katılımı çalışmalarında çocukların aileleri ve öğretmenleri arasında ki işbirliğini görmeleri, onların okula olan tutumlarını olumlu yönde etkileyebilir (Ok, 2016). Okul etkinliklerine aile katılımı ve okul aile işbirliği öğrencilerin başarıları üzerinde olumlu etki yaratmaktadır (Akbaşlı ve Kavak, 2007; Griffith, 1996). Okul ile ortak program üzerinde görüş birliği sağlayarak düzenli iletişim içinde bulunan, bu ortak anlayış içinde çocuğuna eğitim desteği sağlayan velilerin çocuklarının okul başarılarının daha da yüksek olduğu görülmüştür (Çelenk, 2003). Aile katılımının akademik başarıyı artırdığı bulunmuştur (Keçeli, 2008). Ailelerin eğitim sürecine katılımı öğrencinin başarısını ve gelişimini artırmaktadır. Ailelerin katılım düzeylerinin istenen düzeyde olmaması öğretmenlerin mesleki verimliliğini ve motivasyonunu olumsuz etkilerken öğrencilerin de başarılarında gerileme, isteksizlik, disiplin sorunları, davranışlarında bozulmalar ve yalnızlık gibi sorunlar yaşamalarına sebep olmaktadır (Argon ve Kıyıcı, 2012).

Okul aile işbirliğinin okula yararlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin genel olarak; okula finansman kaynağı sağladığı, okuldaki disiplin sorunlarını azalttığı ve okul itibarını artırdığı yönünde olduğu görülmektedir. Aile içinde işbirliği olduğu gibi öğretmen-çocuk ve öğretmen-veli arasında da işbirliği olmalıdır. Bunun yanında eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerçekleştiği yer olan okul en önemli toplumsal kurum olan aile ile işbirliği ve ilişki içerisinde olmalıdır. Çünkü okulun eğitim görevlerini tam olarak yerine getirebilmesi çevre ile arasında olan ilişkiyi sağlam tutmasıyla ilişkilidir. Aile ihmal edildiği zaman diğer toplumsal kurumlarla işbirliği hiçbir anlam taşımamaktadır (Kazak, 1998). Ebeveynler ve eğitimciler çocuğun öğrenme ortamını uygun hale getirmek için ortak bir gayret içine girmelidirler (Çelenk, 2003). Okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ile okul arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim ve öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, okulun ve maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin eğitim ve öğretimle ilgili zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere okullar bünyesinde tüzel kişiliği haiz olmayan birlikler kurulur. Okulun amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesine, eğitimde kalite ve başarı için okulun stratejik plan çalışmalarına ve uygulamasına destek olmak, eğitimde fırsat eşitliğine imkân vermek ve öğretmenler kurulunca alınan kararların uygulanmasını desteklemek amacıyla velilerle iş birliği yapmak (MEB, 2012).

Okul aile işbirliğinin öğretmene yararlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin genel olarak; öğretmenin motivasyonunu artırdığı, işlerini kolaylaştırdığı ve öğrenmeyi olumlu yönde etkilediği yönünde olduğu görülmektedir.

Okul aile işbirliğinin veliye yararlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin genel olarak; velinin okula etkin katılımını sağladığı, okula karşı ilgisini artırdığı ve velinin amaçlar doğrultusunda güdülendiği yönünde olduğu görülmektedir. Çocuğun gelişiminde okulun ve öğretmenin büyük etkisi vardır. Onun her yönüyle sağlıklı bir birey olmasında en büyük etkiyi yapan anne baba ve öğretmeninde iş birliği içinde olması gerekmekte olup aile katılım çalışmaları yapılmalıdır (Doğan, 2018).

Okul aile işbirliğinin topluma yararlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin genel olarak; kendini tanıyan nesillerin yetiştiği, toplumsal birliği sağladığı ve kültür seviyesini artırdığı yönünde olduğu görülmektedir. Okul-aile işbirliği, sadece eğitim üzerine odaklanmamaktadır, aynı zamanda çocukların sosyalleşme süreci ve kültürümüzü gelecek nesillere aktarma görevlerini yerine getirmektedir (Kazak, 1998). Okul-aile işbirliğinin, okulun tüm paydaşlarına çeşitli yararları vardır ve bu işbirliğinin en önemli yararlarından birisi de, öğrenci başarısını ve psikolojisini olumlu yönde etkilemesidir (Yıldırım, 2008). Aile, toplumun kültürel değerlerinin aktarılmasının yanı sıra çocuğun sosyalleşmesinde de etkin rol oynar. Çocuğun ailesinin yapısı, gelenek ve görenekleri yaşayış şekilleri, ekonomik durumları, sosyal ve kültürel yaşantıları, çocuğun deneyimlerini kazanırken duygusal ve toplumsal gelişimlerini etkileyecektir (Ok, 2016). Okullar sadece öğrenciler için değil, öğrenci aileleri ve toplumun diğer bireyleri için de birer eğitim merkezi olmalıdır. Sosyal ve kültürel niteliklerden yoksun bireylerin yetiştireceği çocuklarda bazı sosyal davranış bozuklukları görülebilmektedir. Yetişkin eğitimi konusundaki çalışmalarla, özellikle de yetişkinlerin sosyal ve kültürel gelişimlerini sağlayıcı ve geliştirici kurslara önem ve yoğunluk vermelidir. Okullardaki rehber öğretmen eksiklikleri bir an önce giderilerek, gerekli rehberlik ve sosyal çalışmalar yapılmalıdır (Özgan ve Aydın, 2010).

KAYNAKÇA

- Akbaşı, S. ve Kavak, Y. (2007). Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin bir durum çalışması. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 237-256.
- Akbaşı, S. ve Kavak, Y. (2008). Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 1-21.
- Argon, T., ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 80-95.
- Aslanargun, B. (2007). Okul aile birliği ve öğrenci başarısı üzerine bir araştırma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 119 – 135.
- Aydın, İ. (2004). *Okul çevre ilişkileri. Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Balkar, B., (2009). Okul-aile işbirliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), 105-123.
- Burns, C. P., Roe, B. D. & Ross, E. P. (1992). Teaching reading in today's elementary schools. Boston Houghton Mifflin Company.
- Bursalıoğlu, Z. (1985). Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama. Ankara: Nadir Yayıncılık.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, Ç. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (2. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Calderhead, J. (1997). Öğretmenlerin uzmanlığının tanınması ve geliştirilmesi. *Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı*, Millî Eğitim Basımevi, Ankara.
- Chan, B. Y., ve Chui, H. S. (1997). Parental participation in school councils in Victoria, Australia. *International Journal of Educational Management*, 11(3), 102-110.
- Çalık, C. (2007). Okul-çevre ilişkisinin okul geliştirmedeki rolü: Kavramsal bir çözümleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 123-139.
- Çalışkan, N. ve Ayık, A. (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 69-82.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim-Online E- Dergisi*, 2(2), 28-34.
- Çınkır, Ş. ve Nayır, F. (2017). Okul aile işbirliği standartlarına ilişkin veli görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 245-264.
- Doğan, Ş. Ö. (2018). *İlköğretim 1. kademedeki okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri (Ağrı ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Griffith, J. (1996). Relation of parental involvement, empowerment, and school traits to student academic performance. *The Journal of Educational Research*, 90(1), 33-41.
- Glow, K. M., ve Sperhac, A. M. (2003). *A community collaborative partnership for the Chicago Public Schools*.
- Gordon, T. (1993). *Etkili öğretmenlik eğitimi*. (Çev: Emel Aksay ve Birsen Özkan.) İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile işbirliğinin geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 204-209.
- Harrison, S. (2003). *Mutlu çocuk*. (Çev: Murat Sağlam). İstanbul: Dharma Yayınları.
- Hollingsworth, P. M. & Hoover H. H. (1999). *İlköğretimde öğretim yöntemleri*. (Çev: Tanju Gürkan), A. Ü. Rektörlüğü Yayınları.
- Holmes-Smith, P. (2006). *School socio-economic density and its effect on school performance*. School Research Evaluation and Measurement Services. Australian-Sydney: New South Wales Department of Education and Training.
- Kazak, E. (1998). *Okul aile işbirliği ve sorunları (Adapazarı örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Keçeli, B. K. (2008). Akademik başarının arttırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9(1), 69-83.
- Kıncal, R. Y. (1991). *Okul aile birliğinin fonksiyonlarını gerçekleştirme düzeyi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- MEB. Okul-Aile Birliği Yönetmeliği. (2012). T.C. Resmi Gazete, 28199, 9 Şubat 2012.

- Ok, S. (2016). *Okul öncesi eğitimde anne babaların ve öğretmenlerin okul aile işbirliği hakkındaki görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özbaş, M. ve Y. Badavan. (2009). İlköğretim okulu yöneticilerinin okul-aile ilişkileri konusunda yapmaları gereken ve yapmakta oldukları işler. *Eğitim ve Bilim*, 34(154), 69-81.
- Özdemir, Y. (2018). *Okul-aile işbirliğinin geliştirilmesine yönelik yönetici görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özgan, H. ve Aydın, Z. (2010). Okul-aile işbirliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 5(30), 1169-1189.
- Sanders, M. G. (2004). *Schools, families, and communities-partnership for student success*.
- Şişman, M. ve Turan S. (2004). *Eğitim ve Okul Yöneticiliği*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şişman, M. (2013). *Eğitimde mükemmellik arayışı etkili okullar*. (4.baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tourish, D. & Hargie, O. (1998). Auditing staff-management communication in schools: A framework evaluating performance. *International Journal of Educational Management*, 12, 176-182.
- Tutkun, Ö. ve Köksal, A. (2000). Okul-aile işbirliğinde yeni yaklaşımlar. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 216-224.
- Tuzcuoğlu, N. (2007). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Yıldırım, M. C. (2008). Okul-aile işbirliğine ilişkin bir araştırma (İstiklal İlköğretim Okulu örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 98-115.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8.Baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, K. ve Altinkurt, Y. (2011). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 942-973.
- Zembat, R., ve Haktanır, G. (2005). *Okulöncesi eğitim kurumlarında velilerin eğitime katılımları. Okulöncesi eğitimde denetim rehber kitabı*. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.